

УДК [657:004]: 330.131.7 - 047.64

Подмешальська Ю.В., к.е.н.
доцент кафедри обліку та аудиту
Запорізька державна інженерна академія

УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Подмешальська Ю.В. Управління процесом впровадження інформаційних систем обліку на підприємстві. Визначено етапи розробки проекту впровадження інформаційних систем обліку. Для підвищення результатів розробки проекту впровадження інформаційних систем обліку: визначено мета, сутність, ризики та шляхи їх зменшення на етапах впровадження.

Подмешальська Ю.В. Управление процессом внедрения информационных систем учета на предприятии. Определены этапы разработки проекта внедрения информационных систем учета. Для повышения результатов разработки проекта внедрения информационных систем учета: определена цель, сущность, риски и пути их уменьшения на этапах внедрения.

Podmeshals'ka Y.V. Management of the implantation process of the informational calculation systems in the enterprise. The development stages of the implementation project of the accounting information systems were determined. The goal, the essences, risks and ways of their reduction were defined in order to improve the results of the implementation project development.

Вступ

У роботі сучасних українських підприємств практично кожна комп'ютерна система містить елемент (підсистему) фінансово-економічного управління або його створення планується найближчим часом. З іншого боку, створення системи фінансово-економічного управління неможливе без використання комп'ютерної мережі. У зв'язку з цим питання побудови та впровадження Корпоративної інформаційно-аналітичної системи (КІАС), або інформаційної системи фінансово-економічного управління (ФЕУ), є актуальним для значної частини вітчизняних фірм (компаній, підприємств).

Процес впровадження інформаційних систем та технологій на українських підприємствах є складним та тривалим. Вітчизняні розробки поступаються закордонним не тільки функціональними можливостями, але й за методикою впровадження. Проте для вітчизняних підприємств притаманні такі особливості діяльності, які не характерні для іноземних підприємств. Тому виникає проблема адаптації західних розробок до специфіки діяльності підприємств України та розробки власних проектів впровадження, що обумовлює актуальність дослідження.

Аналізуючи наукові доробки з теми дослідження, можна говорити про активний розвиток інформаційних систем та технологій як у вітчизняному, так і

у світовому суспільстві. Проблемам розробки, адаптації, впровадження інформаційних систем у роботу підприємств свої роботи присвятили: Титаренко Г.А. [1], Вільям Дж. Стівенсон [2], Завгородній В.П. [3], Когаловський В.Н. [5], Стів Новак [7], Тоценко В.Г. [8]. Але спроба автора використати існуючі методи та підходи щодо впровадження інформаційних систем показала їх практичну недосконалість, що й обумовило вибір теми дослідження.

Постановка завдання

Мета статті - розробка пропозицій щодо управління процесом впровадженні інформаційних систем обліку на підприємстві.

Результати

Наприклад, ви придбали продукт, на підставі якого планується створення інтегрованого середовища управління підприємством. У більшості випадків впровадження інформаційних систем - це складний процес, тому подати більш-менш переконливу статистику з приводу успішного та продуктивного впровадження доволі суперечливо.

Впровадження західних продуктів, як правило, вимагає додаткових зусиль для адаптації до реалій роботи українських підприємств. Що ж робити? Як впорядкувати процес впровадження?

Завданням передпроектного обстеження (промислового аудиту) є "рання діагностика" проблем, які можуть виникнути при впровадженні, серед інших, можна згадати: виявлення неякісно оформлених (відсутніх) первинних документів, довідників, нормативів і стандартів, не підтримується системою організація бізнес-процесів, процедур і правил. За результатами даного обстеження повинен формуватися документ, в якому описано всі виявлені проблеми та визначено шляхи їх ліквідації. Від якості проведення даного етапу роботи часто істотно залежить успіх проекту в цілому. Одним з варіантів проведення даного етапу є одночасне проведення "промислового аудиту", тобто аналіз організації бізнес-процесів і виробничого управління на їх відповідність галузевим стандартам, нормативним положенням, внутрішнім стандартам.

Визначення бізнес-процесів включає в себе визначення всіх відповідних процесів замовника і збір як загальних, так і докладних відомостей про його вимоги для створення концептуального проекту. Метою цього пакету робіт є визначення вимог компанії на підставі бізнес-процесів КІАС для забезпечення необхідної функціональності КІАС. Спочатку необхідно визначити організаційну структуру підприємства та викласти її в термінах та поняття системи КІАС. Визначення бізнес-процесів складає концептуальний проект. Для створення концептуального проекту слід провести кілька семінарів. На першому семінарі повинен бути проведений аналіз загальних завдань стандартизації.

Приклади областей стандартизації: системи нумерації, плани рахунків, одиниці вимірювань і показники, балансові відомості та облік результатів, виконання процедур, правил і стандартів при перенесенні даних між існуючими інформаційними системами.

Наступним кроком повинні бути визначені вимоги в таких областях: бізнес-процеси; звітність; інтерфейс; перенесення даних; розширення; система повноважень.

Семінари з бізнес-процесів надзвичайно важливі, оскільки їх результати послідовно утворюють концептуальний проект. Для визначення господарських вимог та заповнення формуляра опису вихідних даних клієнта для кожного бізнес-процесу необхідно використовувати заздалегідь підготовлені опитувальники, які називаються «базою даних питань і відповідей».

У підсумку, повинні бути визначені детальні вимоги, пов'язані з бізнес-процесами, і огляд виявлених проблем. При проведенні семінару з визначення докладних вимог, повинні бути розглянуті такі питання: огляд виявлених проблем, визначення вимог з використанням демонстрацій. Зрештою, всі ці операції ведуть до створення документа «Концептуальний проект», який є основним вихідним документом. Концептуальний проект є детальним документом, що використовується в якості основного плану концепції. Цей документ детально відображає вимоги підприємства в частині автоматизації бізнес-процесів (господарських операцій та функцій) в рамках впроваджуваної КІАС і служить в якості основи для операцій організації, конфігурування і, при необхідності, розробки [5].

До ризиків цього етапу робіт слід віднести: поверховий опис бізнес-процесів підприємства. Не визначено, хто (яка посада і відділ) виконують бізнес-процес. Процедури управління ризиками будуть включати такі: необхідно провести ряд семінарів з фахівцями підприємства в тих функціональних відділах, які задіяні в процесі впровадження КІАС. Це дозволить виконати детальний опис процесів, хто їх виконує та в яких відділах. Надалі чітко визначення, що, хто і коли робить у ході процесу, дозволить визначити необхідні настройки бізнес-процесів в КІАС, провести тестування КІАС та розробити інструкції для кінцевого користувача для конкретних відділів і посад.

Важливим етапом впровадження КІАС є початкове планування підтримки експлуатації та підготовки до продуктивного запуску. Для підготовки продуктивної системи до введення в експлуатацію і наступних стадій має бути складений план. Основною метою цього етапу є забезпечення підготовки до успішного продуктивному запуску системи, включаючи всі операції з введення даних. Сюди входить також розробка плану забезпечення достатньої підтримки системи і кінцевих користувачів після введення в експлуатацію. При підготовці до продуктивного запуску повинен бути складений план переходу системи і підприємства до продуктивної системи.

План підготовки продуктивного запуску орієнтується на операції, завдання і визначення термінів останньої стадії проекту. Основним результатом цього плану є забезпечення плавного переходу до виробництва. При виникненні труднощів цей план може служити в якості керівництва до дії. План продуктивного запуску включає в себе контрольний список точок готовності та служить підставою процесу затвердження. Технічна конфігурація продуктивної

системи та забезпечення необхідним обладнанням повинні бути вже завершені до фази підтримки експлуатації. Для забезпечення достатньої підтримки при введенні в експлуатацію повинні бути створені група підтримки експлуатації (як короткострокової підтримки), довідкова служба (як довгострокової підтримки), а також процедури та стандарти для відновлення у випадку системного збою. До ризиків цього етапу робіт слід віднести: відсутність описання процедур і стандартів для відновлення системи у випадку системного збою. Для зменшення впливу цих негативних факторів системним адміністраторам як підприємства, так і компанії з впровадження обов'язково необхідно розробити документ, в якому будуть чітко прописані процедури та стандарти для відновлення у випадку системного збою. Без таких документів відновити КІАС можливо, а в разі виникнення такого серйозного системного збою (наприклад, у разі непередбаченого вимкнення електроенергії) може бути втрачена інформація, що може призвести до втрати як часу, так і грошей підприємства [7].

На особливу увагу заслуговує етап підготовки до заключного інтеграційного тестування. Створення плану заключного інтеграційного тестування включає в себе створення сценаріїв тестування, визначення ролей та їх обов'язків, а також визначення часових рамок. Метою цієї операції є підготовка групи тестування та матеріально-технічного забезпечення для заключного інтеграційного тестування, а також складання плану тестування, що включає: обсяг тестування, сценарії тестування, процеси тестування, тимчасові рамки тестування, список відповідальних за тестування.

Обсяг тестування ґрунтується на функціональній концепції для сфер діяльності підприємства, як визначено в концептуальному проекті. Метою заключного інтеграційного тестування є моделювання експлуатації системи. Заключне інтеграційне тестування є надзвичайно відповідальним завданням у процесі впровадження. План тестування повинен включати такі процеси та компоненти: бізнес-процеси, висновок, звіти, інтерфейси, перенесення даних, розширення, технічну конфігурацію (принтер, факсимільний зв'язок), систему повноважень.

План заключного інтеграційного тестування гарантує якість, а також перевірку всього, що визначено в концептуальному проекті. У ньому потрібно визначити необхідні процеси і пов'язані взаємозалежності, створити часовий графік, що відображає тести відповідно до їх послідовності. Ця процедура описує підготовку плану інтеграційного тестування. Інтеграційне тестування охоплює області взаємодії кількох відділів, збираючи воєдино результати попередніх завдань. Його метою є втілення результатів попередніх розробок. Заключне інтеграційне тестування є процесно-орієнтованим і проводиться відповідальними за бізнес-процеси. До цього тесту корисно залучити членів розширеної групи тестування. Незважаючи на те, що ці співробітники можуть бути новачками в проекті, вимагають початкового навчання системі, їх двома основними перевагами є свіжий погляд на речі та ближче знайомство з бізнес-процесами.

На цьому етапі можна стикнутися з такими ризиками, як невизначеність обсягу тестування, сценарію тестування, процесів тестування, тимчасові рамки тестування, відсутність списку відповідальних за тестування.

Виникнення зазначених ризиків на цьому етапі робіт не дозволить виконати повноцінне тестування налаштувань КІАС, тому своєчасно, на самому початку цього етапу, керівникам проекту та консультантам необхідно підготувати обсяг тестування, сценарії тестування, які охоплюють максимально повні варіанти ситуацій, які можуть відбутися в життєдіяльності підприємства. Також необхідно зафіксувати перелік бізнес-процесів, які входять в рамки інтеграційного тестування. В обов'язковому порядку необхідно спільно з консультантами визначити терміни проведення тестування по кожному з налаштованих у КІАС бізнес-процесів.

Важливим при розробці проекту впровадження є детальне планування проекту. Детальне планування проекту - це перевірка раніше складеного плану підготовки до продуктивного запуску. Метою цієї операції є перевірка включення нових даних (затримки при доставці документів, доступність ресурсів і т.д.) до плану підготовки до продуктивного запуску, складеного на більш ранніх стадіях проекту. До ризиків етапу робіт слід віднести:

1. Несвоєчасно надані дані для введення в систему;
2. Кінцеві користувачі не мають можливості для проведення навчання з налагодження системи.

Для зменшення впливу цих факторів необхідно завчасно, ще на фазі Концептуального проектування, приступити до збору та вивірки довідників. Безпосередньо перед стартом системи необхідно провести інвентаризацію запасів матеріалів, залишків на рахунках бухгалтерського обліку, підготувати довідник операцій минулих періодів, на основі яких формуються зведені дані. Обов'язково потрібно скласти перелік довідників та сформулювати план робіт із зазначенням конкретних дат закінчення збору та перевірки зібраних даних. Контроль плану дозволить гарантувати виконання робіт з належною якістю і в належні терміни. Також вагомими будуть дії з випуску окремого наказу по підприємству про проведення навчання КІАС і, згідно з наказом, визначення співробітників, які направляються на навчання [1].

І наприкінці результуючою буде перевірка результатів експлуатації - порівняння досягнутих результатів з експлуатаційними та проектними показниками, визначеними у першій фазі проекту. Метою цієї операції є перевірка та документація виконання завдань, поставлених на початку проекту. Найбільш легкою частиною цього етапу є порівняння запланованих тимчасових рамок і узгодженого бюджету з дійсними показниками. Залежно від бізнес-показників можуть виникнути труднощі у визначенні результатів відразу після початку експлуатації, оскільки до моменту створення стабільної і повністю працездатної системи може пройти деякий час. На цьому етапі можуть виникнути певні труднощі, пов'язані з неможливістю порівняння запланованих часових рамок та бюджету проекту з фактичними показниками через нечіткий та недеталізований план робіт з впровадження КІАС. Також може виникнути

ризик, пов'язаний зі звільненням співробітників проектної групи з підприємства до та після старту системи. Тому необхідно на самому початку проекту впровадження КІАС скласти чіткий і максимально деталізований план робіт із зазначенням реалістичних термінів по кожному завданню плану робіт, який дозволить контролювати як терміни виконання, так і бюджет проекту.

Висновки

Своєчасне діагностування та подолання проблем щодо впровадження інформаційних систем обліку на підприємстві дозволить підвищити якість інформації для прийняття управлінських рішень. Отримання достовірної інформації позначиться також на ефективності контролю та керуванні господарськими процесами. Враховуючи результати дослідження можна стверджувати, що подальші наукові дослідження, спрямовані на розробку рекомендацій щодо впровадження сучасних інформаційних системи в роботу підприємства, будуть доволі актуальними й необхідними, як в теоретичному, так і практичному напрямках.

Список літератури:

1. Автоматизированные информационные технологии в экономике: Учебник / Под ред. проф. Г.А. Титоренко. - М.: Компьютер: ЮНИТИ, 1998. - 400 с.
2. Вільям Дж. Стівенсон. Управління виробництвом. - М.: Лабораторія Базових Знань, 1998. - 928 с.
3. Завгородній В.П. Автоматизація бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та аудиту. - К.: А.С.К., 1998. - 768 с.
4. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: Навч.посіб. - К.: Знання-Прес, 2003. - 349 с.
5. Когаловський В.Н. Системи планування виробництва: вітчизняні компроміси розвитку // Планета КІС. - 2009. - №7. с. 2-7.
6. Романов А.Н., Одинцов Б.Е. Автоматизация аудита: Учеб. пособие для вузов. - М.: Аудит: ЮНИТИ, 1999. - 336 с.
7. Стів Новак. Бізнес-інструменти для виробничого підприємства. Від основ до вищого пілотажу. - К.: Гревцов Паблішер, 2008 - 496 с.
8. Тоценко В.Г. Методи та системи підтримки прийняття рішень. Алгоритмічний аспект. - К: Наукова думка, 2002. - 381 с.

Ключові слова: облік, інформаційні системи та технології обліку, ризики, управління ризиками, підприємство, програмне забезпечення

Ключевые слова: учет, информационные системы и технологии учета, риски, управление рисками, предприятие, программное обеспечение

Key words: calculation, informational systems and calculation technologies, risks, risks management, enterprise, software